

**UCHWAŁA NR XXVIII.184.2021
RADY GMINY RADECZNICA**

z dnia 26 marca 2021 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz.713 z późn. zm.) oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) Rada Gminy Radecznicza uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jerzy Gumieniak

Załącznik do uchwały Nr XXVIII.184.2021

Rady Gminy Radecznica

z dnia 26 marca 2021 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023.

WSTĘP

Dziecko i rodzina wymagają szczególnego wsparcia, troski i ochrony. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest naturalnym i niezastąpionym środowiskiem rozwoju dziecka. Zdarza się jednak, że funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, których oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci oraz skutecznie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. W sytuacji, gdy dobro dziecka jest zagrożone, dziecko powinno być chronione przez władze publiczne.

Występujące w rodzinie problemy często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań i rozwiązań wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka. Pomoc powinna opierać się na wspomaganiu osób i rodzin we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza planowane działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 - 2023 jest kontynuacją 3 letniego programu, który był realizowany w latach 2017 - 2019. Program przygotowany jest w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Podstawą uzasadniającą opracowanie programu, jest wzmacnianie działań podejmowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego przy współudziale innych podmiotów, dla których priorytetem jest podejmowanie działań w kierunku utworzenia spójnego wsparcia dla rodzin, zwłaszcza tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

I. PODSTAWA PRAWNA

Gminny Program Wspierania Rodziny jest spójny z przepisami dotyczącymi ochrony dziecka i rodziny, w szczególności z:

1. Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz.713 z późn. zm.),
3. Ustawą z dnia 24 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
4. Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
5. Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2020 r. poz. 218 z późn.zm.),
6. Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. w Dz. U. z 2020r. poz. 2050),
8. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t. j. w Dz. U. z 2020r. poz.111),
9. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. w Dz. U. z 2020r. poz. 808).
10. Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. w Dz. U. z 2020r. poz. 1329).
11. Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017 – 2026 (Uchwała Nr XX/155/2017 Rady Gminy Radeznica z dnia 15 lutego 2017 r.)

II. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA

Gmina Radecznicza jest gminą wiejską, położoną na terenie powiatu zamojskiego, w województwie lubelskim. Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców systematycznie się zmniejsza. W roku 2018 liczba ta wynosiła 5 572 osób, w 2019 r. 5 494, natomiast w 2020 r. już 5 379. Malejąca liczba mieszkańców gminy ma potwierdzenie w danych statystycznych odnoszących się do liczby dzieci urodzonych na przestrzeni ostatnich lat. Ta niekorzystna tendencja jest wynikiem większej liczby zgonów (liczba zgonów na przestrzeni lat 2018 -2020 wyniosła 311) niż urodzeń (liczba urodzeń na przestrzeni lat 2018 - 2020 wyniosła 126). Systematycznie zmniejsza się również liczba dzieci i młodzieży w wieku od urodzenia do ukończenia 17 roku życia. Z danych Ewidencji Ludności wynika, że w roku 2018 liczba dzieci wynosiła 783, w 2019 roku - 773, natomiast w 2020 r. 760.

Z punktu widzenia polityki społecznej, bardzo ważną sprawą jest zdolność rodziny do pokonywania sytuacji kryzysowych i umiejętność radzenia sobie z różnorodnymi problemami życiowymi. W każdej społeczności lokalnej część rodzin przeżywa czasowe lub długotrwałe trudności i wymaga wsparcia w różnych sferach swojego funkcjonowania.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radeczniczy jest jednostką organizacyjną Gminy, która realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, wyznaczone między innymi przez przepisy ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci i ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawy Karta Dużej Rodziny.

Poniższa tabela przedstawia porównanie liczby rodzin otrzymujących wsparcie w formie świadczeń realizowanych przez GOPS w ramach zadań zleconych, jako programy rządowe, w okresie ostatnich trzech lat, tj. 2018- 2020.

*Tabela nr.1. Rodzaje świadczeń z zadań zleconych realizowanych przez GOPS w latach 2018-2020.
Źródło: Dane GOPS*

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin		
	2018	2019	2020
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	241	217	217
Zasiłki pielęgnacyjne	140	136	139
Specjalny zasiłek opiekuńczy	21	14	16
Świadczenie pielęgnacyjne	18	19	19
Zasiłek dla opiekuna	18	14	19
Świadczenie rodzicielskie	14	24	18
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	32	41	27
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	17	14	16
Świadczenia wychowawcze	364	422	464
Świadczenia „Dobry Start”	374	367	363
Karta Dużej Rodziny- liczba wydanych kart	33	176	55

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radeczniczy, jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radeczniczy służy pomocą w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, poprzez udzielanie wsparcia w zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych (świadczenia pieniężne oraz niepieniężne, prowadzenie pracy socjalnej we współpracy z przedstawicielami Policji, placówek służby zdrowia, pedagogami szkolnymi). Ponadto, dzięki systematycznemu monitoringowi sytuacji rodziny przez pracowników socjalnych, podejmowaniu działań na rzecz rodzin zagrożonych występowaniem zjawiska przemocy w zakresie prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty”, współdziałanie

z funkcjonariuszami policji, kuratorami, pedagogami szkolnymi, służbą zdrowia i innymi instytucjami, udaje się zapobiec powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji, głównie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W przypadku braku możliwości skutecznej pomocy i interwencji składane są wnioski do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny lub zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat systematycznie zmniejsza się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej. Co obrazuje poniższa tabela.

Tabela Nr 2 Źródło: Dane GOPS

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin		
	2018	2019	2020
Rodziny ogółem	171	157	113
Rodziny z dziećmi	60	39	36
Rodziny niepełne	8	5	2
Rodziny emerytów i rencistów	45	32	15

Spada liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu nieprzekroczenia kryterium dochodowego ustawy o pomocy społecznej.

Tabela nr 3 Źródło: Dane GOPS

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	2018	2019	2020
Ubóstwo	53	45	33

Fakt ten wynika (między innymi) z okoliczności, że rodziny z dziećmi otrzymują wsparcie w formie świadczenia wychowawczego, co powoduje, że w większości są one w stanie własnymi siłami zaspokajać niezbędne potrzeby.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy podejmuje działania interwencyjne w zakresie zapewnienia odpowiedniego wsparcia dzieciom i rodzinom. Z danych ośrodka pomocy wynika, że stale na wysokim poziomie utrzymuje się liczba rodzin, które wykazują trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a wsparcie tych rodzin jest jednym z głównych celów podmiotów zajmujących się rodziną. Rodzinom z problemami opiekuńczo - wychowawczymi może zostać udzielona pomoc w postaci przydzielenia asystenta rodziny. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu przez nią wyznaczonym. Organizacja pracy asystentów rodziny gwarantuje elastyczność i dopasowanie do potrzeb wspieranych rodzin. Pozwala to na udzielenie pomocy zarówno w kontekście systemowego wsparcia, jak i w sytuacji kryzysowej. Asystenci rodziny podejmują pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz będącymi w trudnej sytuacji życiowej.

Działania ujęte w planie pracy z rodziną mogą mieć cel naprawczy, podtrzymujący lub też profilaktyczny i edukacyjny oraz zmniejszać ryzyko odseparowania dziecka od rodziny. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Radecznicy, od roku 2016 zatrudniony jest asystent rodziny, który w 2018 r. pracował z 15 rodzinami, gdzie wychowywało się 28 dzieci. W 2019 r. zakończono współpracę z 4 rodzinami i liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta wyniosła 11, z liczbą dzieci 21. W 2020 r. asystent pracował z 12 rodzinami, gdzie wychowuje się 21 dzieci. Wśród rodzin korzystających ze wsparcia asystenta są takie, gdzie rodzice, bądź jedno z rodziców, posiadają ograniczoną władzę rodzicielską, poprzez poddanie wykonywania tej władzy, stałemu nadzorowi kuratora sądowego. W roku 2018 rodzin takich było 6, a w 2019 i 2020 roku było po 8 rodzin. Wyżej opisaną sytuację obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 4 Źródło: Dane GOPS

Rodzaj danych	2018	2019	2020
Liczba asystentów	1	1	1
Liczba rodzin współpracujących z asystentami	15	11	12
Liczba dzieci w tych rodzinach	28	21	21
Liczba rodzin poddanych nadzorowi kuratora sądowego	6	8	8
Liczba dzieci w tych rodzinach	14	15	12

III. ANALIZA SWOT

Analiza strategiczna Gminnego Programu Wspierania Rodziny opracowanego na lata 2021 - 2023 ujawnia mocne i słabe strony założenia, a także szanse i zagrożenia. Analiza SWOT jest oceną możliwości realizacji projektu, w którym uwzględnia się dostępne zasoby, dysponowanie którymi pozwoli na zaproponowanie i zrealizowanie oferty wsparcia dla rodzin, a także jest możliwością oszacowania ograniczeń w realizacji Programu.

Technika ta polega na posegregowaniu posiadanych informacji na cztery grupy:

Mocne strony:

- dobrze działające instytucje w obszarze pomocy społecznej,
- działalność zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych,
- dobra współpraca interdyscyplinarna,
- wspieranie rodzin przez asystenta rodziny,
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych

Słabe strony:

- występowanie zjawiska marginalizacji rodzin ze względu na występowanie problemów społecznych,
- niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla rodzin ubiegających się o lokal socjalny lub komunalny,
- bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie.

Szanse:

- kształtowanie ogólnokrajowej polityki prorodzinnej,
- współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny,
- poprawa sytuacji finansowej rodzin,
- wzrost świadomości rodzicielskiej w zakresie świadomego rodzicielstwa, uzależnień, przemocy domowej.

Zagrożenia:

- złożoność problemów rodzin,
- problemy emocjonalne i edukacyjne dzieci,
- zagrożenia uzależnieniami wśród dzieci i młodzieży (np. internet),
- degradacja więzi rodzinnych,
- brak zainteresowania rodziców problemami dziecka i spędzaniem z nim wolnego czasu,
- brak możliwości zaspokajania różnego rodzaju uzasadnionych potrzeb rodziny.

IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA PROGRAMU

1. Założenia Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada oddziaływanie na rodziny i ich otoczenie na poziomie profilaktyki i interwencji. Założenia Programu nakierowane są na ścisłą współpracę podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin, co gwarantuje skuteczność podejmowanych działań.

Odbiorcami Programu są rodziny, zamieszkujące na terenie Gminy Radechnica, a zwłaszcza rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program kierowany jest również do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży wychowywanych w rodzinie pozostającej w kryzysie.

2. Cele programu

Cel główny: wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Cele szczegółowe:

Cel 1: Rozwój systemu pomocy rodzinie i dziecku.

Zadania do realizacji:

1. Świadczenie pomocy społecznej na rzecz rodzin.
2. Świadczenie pracy socjalnej.
3. Wsparcie asystenta rodziny.
4. Zakładanie rodzin wspierających.
5. Prowadzenie grup wsparcia.
6. Działania środowiskowe, imprezy integracyjne.
7. Zatrudnienie asystentów rodziny.
8. Poradnictwo i kierowanie na terapię.
9. Praca z osobami uzależnionymi w kierunku podjęcia leczenia.
10. Kierowanie do sądu wniosków o wgląd w sytuację rodziny.

Realizatorzy:

1. GOPS
2. GKRPA
3. Szkoły
4. Kuratorzy sądowi
5. GCKSiT
6. Biblioteka publiczna

Zakładany efekt: poprawa warunków materialno - bytowych; poprawa komunikacji między rodzinami dotkniętymi kryzysem, a pozostałymi członkami społeczności lokalnej; wyższe kompetencje rodzicielskie; zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinach.

Sposób weryfikacji: liczba rodzin objętych wsparciem w formie świadczeń z pomocy społecznej; kwota świadczeń; liczba rodzin wspierających; liczba spotkań grup wsparcia; liczba imprez i działań środowiskowych; liczba zatrudnionych asystentów; liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny; liczba osób, którym udzielono porad; liczba osób, które podjęły terapię.

Cel 2: Wzmocnienie roli i funkcji rodziny.

Zadania do realizacji:

1. Edukacja w zakresie planowania rodziny.
2. Prowadzenie szeroko rozumianych działań profilaktycznych, m.in.: konferencje, zajęcia i prelekcje w szkołach, dystrybucja materiałów informacyjnych.
3. Wspieranie rodziny w organizowaniu czasu wolnego i organizowaniu wypoczynku dla dzieci.
4. Wspieranie rodziców w budowaniu zasobów opiekuńczo - wychowawczych.
5. Pomoc w dostępie do pomocy prawnej i psychologicznej rodzin zagrożonych kryzysem.

Realizatorzy:

1. GOPS
2. Ośrodki Zdrowia
3. Szkoły
4. Kuratorzy sądowi
5. GCKSiT

6. Biblioteka publiczna

Zakładany efekt: zwiększenie wiedzy na temat świadomego planowania rodziny; zmniejszenie ryzyka powielania negatywnych zachowań i postaw; zwiększenie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców.

Sposób weryfikacji: liczba inicjatyw organizowanych dla rodziców; liczba działań profilaktycznych; liczba zorganizowanych form spędzania wolnego czasu oraz wypoczynku, liczba rodzin, które skorzystały z pomocy psychologicznej i prawnej.

Cel 3: Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny.

Zadania do realizacji:

1. Doskonalenie metod pracy kadry zajmującej się pracą z rodziną (asystenci rodziny, pracownicy socjalni, pedagodzy).

Realizatorzy:

1. GOPS
2. GKRPA
3. Szkoły

Zakładany efekt: podniesienie skuteczności świadczonej przez specjalistów pomocy rodzinom.

Sposób weryfikacji: liczba osób, które podniosły kwalifikacje, liczba i forma szkoleń.

3. Realizatorzy

Realizatorami Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 są instytucje zawodowo zajmujące się wspieraniem i pomocą rodzinom z terenu Gminy Radecznica. Interdyscyplinarne podejście do problemów występujących w rodzinie umożliwia stworzenie spójnej i wielowymiarowej podstawy do zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom w środowisku.

Organizowanie i koordynowanie zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny należy do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radeczniczy.

Program będą realizowały również inne instytucje o zasięgu gminnym, do których zadań należy praca z dzieckiem i rodziną, w szczególności:

1. Urząd Gminy Radecznica,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze zajmujący się przemocą w rodzinie,
4. Szkoła Podstawowa w Radeczniczy,
5. Szkoła Podstawowa w Zaburzu,
6. Szkoła Podstawowa w Gorajcu,
7. Szkoła Podstawowa w Czarnymstoku,
8. Komisariat Policji w Szczepieszynie,
9. GCKSiT w Radeczniczy,
10. Biblioteka Publiczna w Radeczniczy, we współpracy z instytucjami o charakterze powiatowym:
11. Powiatowym Urzędem Pracy,
12. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu,
13. Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Szczepieszynie.

4. Monitoring programu

Monitoring będzie polegał na gromadzeniu i analizie danych z procesu realizacji Programu pozyskanych od podmiotów realizujących poszczególne zadania. Efektem monitoringu będą roczne sprawozdania przygotowywane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radecznicy. Sprawozdanie z realizacji Programu będzie częścią sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radecznicy za dany rok, jakie Kierownik ośrodka składa Radzie Gminy. Podsumowanie realizacji Programu będzie umożliwiało wprowadzenie ewentualnych działań korygujących wynikających z bieżących potrzeb i problemów.

5. Finansowanie programu

Źródłem finansowania działań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2021 - 2023 będą środki finansowe poszczególnych podmiotów realizujących zadania na rzecz dziecka i rodziny, a także środki uzyskane ze źródeł zewnętrznych (m.in. budżetu państwa, datacji unijnych, środki organizacji pozarządowych, sponsorów).